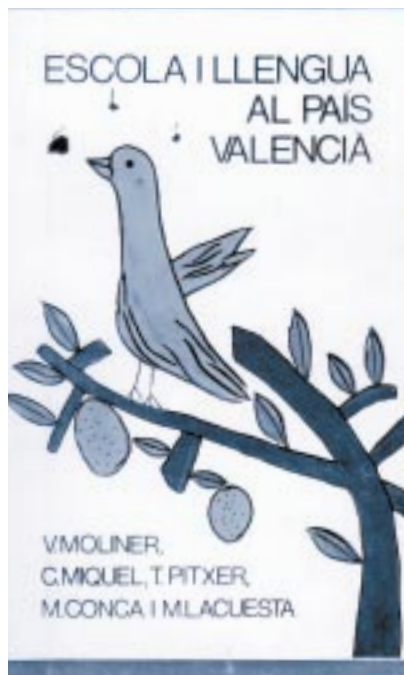

Joan Reventós i Raimon Obiols, en Lluís Armet, l'Arseni Gibert, he treballat molt amb en Pasqual Maragall. Penso que com a partit deu ser molt difícil fer el canvi de partit d'oposició clandestina que era fantàstic ser-ho, era una situació molt maca que permetia que ens agrupéssim sense ambicions de tipus personal. Actualment els partits han de ser també grups de gent que no només vulguin aportar pensament sinó també que vulguin governar, això ha de ser així. Per a mi hi ha partits que ja han nascut per governar i es fan i es desfan en un moment, penso en la UCD. Però el PSC ha de fer una adaptació de ser un partit de dècades de clandestinitat a ser un partit de normalitat i això com a partit s'ha fet millor o pitjor segons en quins llocs. Ideològicament continuo sent socialista o una mica més perquè ara veiem també els nostres defectes i ens plantegem superar-los. Sóc del consell del PSC i no estic tranquil·la per si faig tot el que puc perquè el partit continuï sent la formació que va aconseguir integrar una oposició d'esquerres d'origen català i d'origen immigrant i s'ha sabut mantenir i créixer. Perquè el PSUC també ho va aconseguir en el seu moment però s'ha anat desinflant».

El referent de la gent de Rosa Sensat era l'Escola de la Generalitat. Què tenia aquella escola que li manqui a l'escola d'avui. Si es que es poden comparar.

«Aquella escola tenia una preparació de 30 anys, havia estat un procés ascendent dels mestres ben acceptat pel poble, i amb el suport de les administracions catalanes, la Mancomunitat, els municipis; un procés lligat perfectament amb el que hi havia de més progressiu fora de Catalunya. És a dir, amb el que havia treballat la ILE d'Espanya, l'Escola Nova a França, Suïssa i Bèlgica, la Dra. Montessori a Itàlia, Dewey als Estats Units. Fins i tot estàvem millor que Itàlia i França, en el cas dels Grups Escolars de Barcelona; érem una avantguarda de categoria mundial. Ara, al 81, en aconseguir la normalitat, amb la Generalitat, han passat 40 anys terribles que han destrossat l'escola. Aquest període només ha pogut produir unes dotzenes d'escoles contràries que ha quallat en els darrers 15 anys en un moviment de renovació que tenia el referent dels

anys trenta. Però una cosa és ser un moviment que venia preparat per 30 anys d'exercici ascendent i una altra cosa és partir d'una escola destrossada amb un moviment vulguis o no minoritari que anava creixent, però sense suport oficial. Al 81 l'escola és molt pitjor que la d'abans de la guerra, tret d'algunes excepcions. Sí que hi havia una xarxa voluntària de moviments de renovació estesos per tot Catalunya, hi havia uns mestres formats en l'adversitat. L'any 81 es tractava que hi hagués una entesa entre tots plegats: moviments de renovació pedagògica, administració educativa de la Generalitat, i els ajuntaments, que llavors portaven 5 o 6 anys d'experiència. L'any 81 el govern català, al meu entendre, va preocupar-se molt més dels traspasos que li havien de venir de Madrid, no només en diners sinó en organització. Era la primera vegada que es responsabilitzaven de tants mestres. Tot era molt complex i s'havia de funcionar d'un dia per l'altre. S'havia de fer un canvi de màquina i aquesta havia de seguir funcionant. La Generalitat va heretar tots els mestres, tota la inspecció, i n'hi havia un percentatge que no sabia el català, i també hi havia dificultats econòmiques. El conseller Guitart era un home d'administració, venia del món editorial, i tenia l'objectiu d'organitzar la Conselleria. Tot i que era molt respectuós amb la renovació pedagògica, tenia altres preocupacions més directes. En un principi a la majoria de mestres del moviment li va fer molta il·lusió col·laborar amb la Generalitat, però no era senzill fer-ho amb un govern de la Generalitat amb una política eclèctica o ambigua entre escola pública i escola privada. D'altra banda, hi ha hagut el recel contra l'administració, heretat del franquisme, sobretot en els sindicats. I després hi ha

hagut el recel entre Generalitat i ajuntaments. No vull dir que tot sigui culpa de la Generalitat perquè segurament els ajuntaments d'esquerres també recelen i, per exemple, els socialistes des de l'Ajuntament de Barcelona no vam fer els passos per tornar a la situació d'abans de la guerra de Patronat Escolar perquè altra vegada tornessin a l'Ajuntament aquells grups escolars que des de l'any 1931 eren els millors del món, un Patronat que Franco va dissoldre el gener de 1939. Entre tots no s'ha sabut trobar una nova dinàmica de treball per a una explosió pedagògica que s'hauria pogut fer a Catalunya, des de 1938. Podiem haver fet molt més i molt millor, molt més integrat del que s'ha fet. De qui és culpa? Sé que tots n'hem tingut una mica, però evidentment qui té més responsabilitat té més culpa i no hi ha hagut una bona administració des d'un punt de vista pedagògic per part de la Generalitat. Penso que amb el model d'abans de la guerra i el moviment de renovació pedagògica del franquisme, Catalunya ha millorat en conjunt en aquests 20 anys, però estem molt lluny dels models que hi havia al temps de la República com el de l'Institut Escola de formació continuada des dels 3 anys fins als 17 anys. El model de continuïtat de l'Institut Escola –parvulari, primària, secundària– s'hauria pogut fer amb la llei que tenim inspirada en els documents del moviment de renovació pedagògica dels anys 75 i 76, una llei que responia a allò. Però una cosa és fer una llei i una altra fer una política. La llei permetia fer a cada comarca, cada districte, el model aquest de 0 a 18 anys, tal com s'havia somiat i escrit el juliol del 36 en temps de guerra quan es va fer el decret del CENU per ordenar l'escola de la qual havien hagut de marxar els religiosos, i s'havia fet un document en què es va dir per primera vegada que l'educació comença "bell punt l'infant neix", de 0 a 3, és escola bressol; de 3 a 6, és parvulari; de 6 a 12, primària; i de 12 en amunt és ensenyament mitjà o professional. Tronc únic, es deia al document d'escola pública del 75 i 76, que va ser traslladat en alguns aspectes a la Constitució, la LODE i la LOGSE, que és la que ara estem aplicant. És una llei que havíem somiat aplicar amb una administració educativa renovada, i resulta que la nostra s'ha reproduït burocrà-

tica, centralista i poc participativa. Era una llei que s'havia d'aplicar a partir de la bona realció entre moviments, ajuntaments i administració autònoma».

Creu, doncs, que cal anar cap aquí.

«Penso que sí, que és possible refer això. A vegades ja es fa. Hi ha una experiència molt maca escampada per Catalunya que és la de les zones rurals, de les petites escoles de poblacions petites, que amb una bona entesa entre municipis desesperats perquè no poden tenir escola, mestres que veuen molt clara la relació escola-poble i la Generalitat que els ha deixat fer, i han fet un bon programa; jo diria que en aquest moment l'escola rural és a Catalunya la millor escola, millor que mai com a escola rural i amb els nanos més desperts i més vius. Jo ho veig aquí. L'any passat vam fer una activitat sobre el Petit Príncep i cada dia venien nens d'escoles diverses del Penedès a treballar i hi havia nens que venien del Vendrell, d'urbanitzacions –que és el pitjor que hi ha, el nen d'urbanització no té centre, només un jardinet, una televisió, i no té cap mena de lligam–. En canvi els nens de Subirats, de Sant Pau d'Urdal, poblacions de 60 i 80 habitants són molt espavilats».

Perquè suposo que el medi rural és de per si molt més educatiu que qualsevol altre, no?

«Molt. Tots saben d'on surt l'aigua i les patates i els ous, qui és l'alcalde, com s'aconsegueix tenir carretera. En una urbanització es poden sentir coses com que els ous surten de la tele o de la nevera. Als pobles, a més, es fan festes majors en el que el nen participa directament, la fan el seus pares, els germans...i l'escola també és del poble. Les escoles de les zones rurals s'han fet molt ben fetes, com no s'havia fet abans. Per la realitat d'aquí el màxim que s'arribava a fer era mantenir una escola unitària amb un mestre ben format i nens de 6 a 12 anys, tots barrejats. Això no estava gens malament quan hi havia un mestre amb traça. Però avui dia aquest ja no és un model bo perquè les comunicacions són molt més fàcils. Diverses escoles de petits pobles propers, no cal que es concentrin i dissolguin en escoles de vila, poden fer plantejaments comuns, d'escola rural, intercanviar mestres i nens per alguna activitat i en

alguna ocasió, fer-ne d'altres tots junts en altres casos, i sentir-se tots de casa seva, del seu poble petit i del seu veïnatge. Aquesta és una troballa d'aquí, diria que és molt pròpiament catalana. Ha estat una bona conjunció».

A banda d'aquesta valoració positiva de l'escola rural com veu l'escola actual al país?

«L'escola rural no deixa de ser minoritària i per mi la falla més gran, ha sigut no preveure i posar les mans sobre la massa en l'aplicació de la nova llei que ha coincidit amb aquest moviment de població, ja no només la immigració, sinó l'augment de nous tipus de vivenda, de ciutat dormitori, d'urbanitzacions...Per exemple, aquí a Calafell hi ha el poble antic, dalt de la muntanya, i la platja a baix. Tenien una escola petita a dalt i un altra a baix. La població va començar a créixer i la idea de la Generalitat va ser fer una escola al mig i a més amb uns plantejaments arquitectònics pedagògicament desangelats. I en posar-se l'autopista Pau Casals, Calafell s'ha convertit en un dels llocs que a més de tenir un estiu turbulent ara és ciutat dormitori de gent que treballa a Barcelona. I els mestres s'han trobat amb uns nens totalment desorientats, dalt, al poble, són pagesos, comerciants, mecànics, i a baix, a la platja, tot és població flotant. A l'Institut de batxillerat no saben què fer amb uns nens i noies que només tenen en comú la tele i la disco. En canvi ben a prop, a l'Arboç, que és una població que gairebé es va doblar quan al 1972 va obrir la Cristalera Espanyola i hi va construir un barri sencer d'obres d'origen andalús majoritàriament, la situació s'ha anat consolidant. Al 95 una regidora va posar la banya en què l'Arboç havia de tenir institut i van insistir tant que ho van aconseguir. Carne Laura Gil, que llavors era direc-

tora de proclamació, els va dir que no podia ser perquè no tenien 50 nens a l'any i efectivament l'Arboç no els tenia però entre l'Arboç, Banyeres, Bellvei, Gornal, etc., sí. I la regidora, en una setmana, va reunir els noms i adreces dels nens de la zona que podrien anar a l'institut. Aleshores es va fer l'institut. I d'aquest institut no en sentiràs parlar mai però està perfecte. Se sent parlar dels desastres de Calafell i no se sent parlar del la bondat de l'Arboç. Jo penso que s'havia d'haver fet una previsió i planificació en el sentit de valorar quines zones són més conflictives per establir mesures d'actuació. Quan es fa un institut en comptes d'omplir-lo de professors que ho demanen per interès personal, s'hauria de dotar de l'equip de professors que presenti un projecte educatiu lligat a les escoles del medi. Això es va fer a l'Estat durant els dos últims anys del govern socialista i va funcionar. Quan a un lloc hi va un equip de gent que ja coneix el territori i les escoles i està avalat per l'ajuntament tot s'encarrila. Perquè no és que els nens siguin ara pitjors, són els mateixos nois que abans feien formació professional i batxillerat o no feien res, a aquests mateixos nois se'ls dona la possibilitat d'avançar junts, en comptes de fins a 14 fins als 16 anys, amb moltes possibilitats. No és que ara s'hagin tornat dolents, gamberros i que portin armes; són com sempre, viuen en les circumstàncies que els adults els posem, posats a l'escola en unes condicions en teoria millors, però a la pràctica, perquè tot funcioni, cal voler-ho de veritat i fer continuament les adaptacions necessàries, com aquesta de l'equip de mestres coneixedor del medi. No s'ha de fer com s'ha fet sempre i per evitar baralles entre sindicats quan es comença un institut omplir-lo dels professors mitjançant una llista oberta i que hi vagi qui tingui més punts. Per favor, com pot començar una cosa bona a partir de a mi m'interessa perquè està més a prop de casa, a mi m'interessa perquè així puc marxar d'allí... "això no és fer un institut. L'Institut-Escola va ser una entesa entre la Generalitat i un equip de professors encapçalat pel doctor Estalella que va dir fem això i ens relacionem amb tots els grups escolars i va reunir-los tots per presentar el projecte i dir-los que tenien preferència per posar-hi els nanos».